

הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטות הממשלה מס' 1001 מיום 26.10.2023, מס' 1011 מיום 30.10.2023, מס' 1088 מיום 27.11.2023, מס' 1192 מיום 30.12.2023, מס' 1435 מיום 18.2.2024, מס' 1524 מיום 17.3.2024, מס' 1694 מיום 14.4.2024, מס' 1906 מיום 23.6.2024 ומס' 2092 מיום 30.7.2024 ובתוקף הסמכות לפי סעיף 19(ד) לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – הפקודה), ואחרי ששוכנעה הממשלה כי לנוכח המצב הביטחוני השורר במדינה, שבשלו ננקטו הפעולות הצבאיות המשמעותיות, יש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מיידי וכי לא ניתן לקיים את ההוראות לעניין שטח מחיה או את ההוראות לעניין זכאות למיטה, בהמלצת נציב בתי הסוהר, להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום ג' בחשוון התשפ"ה (4 בנובמבר 2024).

בהתאם להוראת סעיף 19(ד)(2) לפקודה, להודיע מיד על הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה כאמור לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

כידוע, נוכח מתקפת הטרור הרצחנית שהחלה מרצועת עזה, הכריז שר הביטחון ביום 7 באוקטובר 2023 על מצב מיוחד בעורף. תוקף ההכרזה האמורה הוארך מעת לעת. כמו כן, הוכרז בצה"ל על מבצע "חרבות ברזל", והקבינט המדיני-ביטחוני הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה.

נוכח האירועים האמורים, פועלים כוחות הביטחון בעצימות גבוהה לשמירה על שלום הציבור וביטחונו. במסגרת זו, בוצעו מעצרים רבים ומצבת הכלואים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר עלתה משמעותית והערכת גורמי הביטחון היא כי קיים צפי לקליטת עצורים רבים נוספים בתקופה הקרובה על רקע מצב המלחמה.

בהמשך לכך, ביום 18.10.2023 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי), התשפ"ד-2023 (להלן – הוראת השעה), והחוק פורסם ברשומות ונכנס לתוקף באותו היום. תוקפה של הוראת השעה נקבע לשלושה חודשים, עד ליום 18.1.2024.

במסגרת תיקון החוק האמור, התווסף הסדר, הקבוע בסעיף 19כ לפקודת בתי הסוהר, המאפשר לשר לביטחון לאומי, בהמלצת נציב בתי הסוהר ובהסכמת ראש הממשלה ושר הביטחון, להכריז על מצב חירום כליאתי אם שוכנע כי בשל המצב הביטחוני השורר במדינה, שבשלו הכריז שר הביטחון 'מצב מיוחד בעורף', יש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מידי, או שקיימת סבירות גבוהה כי יהיה צורך כאמור, וכי לא ניתן לקיים את הוראות הדין לעניין שטח מחיה מזערי או את הוראות הדין לעניין זכאות למיטה לפי סעיף 11ב(ג)(2) לפקודת בתי הסוהר או לפי סעיף 9(ב)(2) לחסד"פ מעצרים. משמעות ההכרזה, כי ניתן יהיה להלין עצורים ואסירים תוך חריגה מהוראות הדין לעניין שטח מחיה, וככל שיידרש, אף להלין שלא על מיטה תוך חריגה מהוראות הדין לעניין זכאות למיטה.

בהתאם ובהמשך לכך, לאור הנתונים שהתקבלו באותה העת מהם עלה כי חלה עלייה משמעותית בהיקפי הכלואים בשירות בתי הסוהר מאז תחילת המלחמה, ולאחר שהשר לביטחון לאומי שוכנע כי יש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מיידי וכי לא ניתן לקיים את הוראות הדין לעניין שטח מחיה או את הוראות הדין לעניין זכאות למיטה, בהמלצת הנציב ובהסכמת ראש הממשלה ושר הביטחון, הכריז השר ביום 22.10.2023 על מצב חירום כליאתי לתקופה של חמישה ימים, עד ליום 26.10.2023. בהמשך לכך, בהתאם לסמכותה לפי סעיף 19כ(ג) לפקודה, האריכה הממשלה את תוקפה של ההכרזה בחמישה ימים, עד ליום 31.10.2023.

בהמשך לכך, בהתאם להוראת סעיף 19כ(ד) כנוסחו דאז, ביום 30.10.2023 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה לתקופה של חודש נוסף, עד ליום 30.11.2023. זאת, בכפוף לאישור הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אשר התקבל ביום 31.10.2023.

בהמשך לכך, ביום 27.11.2023 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה לתקופה של כחודש נוסף, עד ליום 31.12.2023. זאת, בכפוף לאישור הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אשר התקבל ביום 28.11.2023.

ביום 30.12.2023 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 18.1.2024. זאת, בכפוף לאישור הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אשר התקבל ביום 31.12.2023.

נוכח הנתונים שהתקבלו משירות בתי הסוהר באותה העת, אשר הצביעו על כך שהשיקולים והצורך אשר עמדו בבסיס חקיקת הוראת השעה עדיין רלוונטיים ואף ביתר שאת, במסגרת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי) (תיקון), התשפ"ד-2024 (להלן – התיקון), הוארכה הוראת השעה עד ליום 31.5.2024 וכן בוצעו תיקונים נוספים, ובהם תיקון הנוגע למנגנון ההכרזה. בהתאם לתיקון האמור, אם החליטה הממשלה להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה, על הממשלה להודיע על כך מיד לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אשר רשאית לאשר את ההכרזה, לאשרה בשינויים או לא לאשרה. תוקפה של ההכרזה יפקע בתוך שלושה ימים מיום שניתנה אלא אם כן אישרה אותה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת לפני תום המועד האמור. כמו כן, במסגרת התיקון הוארך תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 18.2.2024.

ביום 18.2.2024 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 18.3.2024 ומסרה על כך הודעה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת. ביום 21.2.2024 אישרה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת את הארכת ההכרזה.

ביום 17.3.2024 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 18.4.2024 ומסרה על כך הודעה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת. ביום 19.3.2024 אישרה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת את הארכת ההכרזה.

בהמשך לכך, ביום 14.4.2024 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 31.5.2024 ומסרה על כך הודעה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת. ביום 16.4.2024 אישרה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת את הארכת ההכרזה.

בהמשך לנתונים שהתקבלו משירות בתי הסוהר לפיהם מגמת העלייה בהיקפי הכלואים נמשכת כל העת ומכיוון שהשיקולים והצורך אשר עמדו בבסיס חקיקת הוראת השעה עדיין רלוונטיים ואף ביתר שאת, במסגרת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024, הוארכה הוראת השעה עד ליום 31.12.2024. כמו כן, במסגרת התיקון הוארך תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 30.6.2024.

ביום 23.6.2024 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 8.9.2024 ומסרה על כך הודעה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת. ביום 26.6.2024 אישרה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת את הארכת ההכרזה בשינויים, כך שהארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי אושרה עד ליום 30.7.2024 בלבד. זאת, לעמדת הוועדה, על מנת להבטיח את אפקטיביות הפיקוח הפרלמנטרי בנושא.

בהמשך לכך, ביום 30.7.2024 החליטה הממשלה להאריך את תוקפה של ההכרזה עד ליום 31.7.2024 ומסרה על כך הודעה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת. ביום 31.7.2024 אישרה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת את הארכת ההכרזה.

כעת, בהתאם לנתונים המעודכנים שהתקבלו משירות בתי הסוהר, מצבת הכלואים במתקני הכליאה הוסיפה לעלות, כך שמתחילת המלחמה (7.10.2023) ועד ליום 8.9.2024 עלתה מצבת הכלואים בלמעלה מ-6,400 כלואים ועומדת נכון ליום 8.9.2024 על 22,762 כלואים. העליה

המשמעותית במצבת הכלואים בתקופת המלחמה חריגה גם ביחס למגמת העלייה במצבת הכלואים לה היינו עדים בשנתיים שקדמו לפרוץ המלחמה.

על כן, בהתאם להמלצת נציב בתי הסוהר מיום 10.9.2024, נוכח העלייה המשמעותית בהיקפי הכלואים ובשים לב לכך שמגמת העלייה עודנה נמשכת, ועל מנת לאפשר המשך קליטת עצורים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר ולתת מענה לגורמי הביטחון, יש צורך בהארכת תוקף ההכרזה על מצב חירום כליאתי.

נוכח האמור מוצע, בהתאם לסעיף 19כ(ד) לפקודת בתי הסוהר, כי הממשלה תאריך את ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 3.11.2024, וכן מוצע, בהתאם להוראת סעיף 19כ(ד)(2) לפקודה, וכי תודיע מיד על הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת.

יצוין כי המשרד לביטחון לאומי ושירות בתי הסוהר פעלו ופועלים כל העת לקידום צעדים ופעולות שיסייעו להגדלת מקומות הכליאה ולהרחבת מרחב המחיה במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר, לרבות מכוח החלטות הממשלה בנושא. במסגרת זו, הושלם אכלוס מקומות הכליאה שנוספו במתקן הכליאה "אלה" מכוח החלטת ממשלה מס' 291 מיום 2.8.2020, המשרד לביטחון לאומי ושירות בתי הסוהר פועלים ליישום החלטת ממשלה מס' 1903 מיום 23.10.2022, ובכלל זה, קידום הרחבת מתקני הכליאה "מעשיהו" ו"צלמון" כך שיתווספו החל מסוף שנת 2024 ועד סוף שנת 2027 באופן מדורג מאות מקומות כליאה בשטחם; קידום פעולות למימוש פרויקט הקמת אשכול מגידו; הגברת השימוש בפיקוח אלקטרוני ועוד.

בנוסף מבוצעת הסבת שטחים ציבוריים למקומות כליאה נוספים במתקני כליאה ביטחוניים. כמו כן, ביום 17.4.2024 קיבלה הממשלה את החלטה מס' 1712 שעניינה "שינוי סדרי העדיפויות הממשלתיים לטובת הקמת מקומות כליאה לאור מלחמת חרבות ברזל" ושירות בתי הסוהר פועל ליישומה. צעדים ופעולות אלה צפויים להוסיף כ- 2,000 מקומות כליאה במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר עד לתום שנת 2024.

אולם, בעת הזו, אין בפעולות המקודמות בכדי לתת מענה לעלייה המשמעותית, המהירה והחדה בהיקפי הכלואים נוכח המעצרים הרבים בתקופת מלחמת חרבות ברזל אשר כאמור עודנה נמשכת. על כן, מוצע במסגרת הצעת ההחלטה לפעול להארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 4.11.2024.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 1001 מיום 26.10.2023 שעניינה "הארכת ההכרזה על אירוע חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1011 מיום 30.10.2023 שעניינה "הארכת ההכרזה על אירוע חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1088 מיום 27.11.2023 שעניינה "הארכת ההכרזה על אירוע חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1192 מיום 30.12.2023 שעניינה "הארכת ההכרזה על אירוע חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1435 מיום 18.2.2024 שעניינה "הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1524 מיום 17.3.2024 שעניינה "הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1694 מיום 14.4.2024 שעניינה "הארכת ההכרזה על מצב חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' 1906 מיום 26.6.2024 שעניינה "הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי";

החלטת ממשלה מס' ס' 2092 מיום 30.7.2024 שעניינה "הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי".

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעתה של הסגנית הכירה ליועץ המשפטי של המשרד, אשר הוסמכה על ידו לכך.

סיווגים

סיווג ראשי: 05ממשלה

תחום פעולה עיקרי: 07אכיפת החוק.

מגיש: השר לביטחון לאומי

ט' באלול התשפ"ד
12 בספטמבר 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כלילתי.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

כידוע, נוכח מתקפת הטרור הרצחנית שהחלה מרצועת עזה, הכריז שר הביטחון ביום 7 באוקטובר 2023 על מצב מיוחד בעורף. תוקף ההכרזה האמורה הוארך מעת לעת. כמו כן, הוכרז בצה"ל על מבצע "חרבות ברזל", והקבינט המדיני-ביטחוני הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה.

נוכח האירועים האמורים, פועלים כוחות הביטחון בעצימות גבוהה לשמירה על שלום הציבור וביטחונו. במסגרת זו, בוצעו מעצרים רבים ומצבת הכלואים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר עלתה באופן חד ומשמעותי, בהיקף של אלפי כלואים תוך מספר חודשים, והערכת גורמי הביטחון היא כי קיים צפי לקליטת עצורים רבים נוספים בתקופה הקרובה על רקע מצב המלחמה.

במסגרת הצעדים שקודמו בשבועות הראשונים שלאחר פרוץ המלחמה על מנת לאפשר את קליטת העצורים הרבים במתקני הכליאה, ביום 18.10.2023 חוקק החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64- הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כלילתי), התשפ"ד-2023 (להלן – הוראת השעה).

במסגרת הוראת השעה התווסף הסדר, הקבוע בסעיף 19כ לפקודת בתי הסוהר, המאפשר לשר לביטחון לאומי, בהמלצת נציב בתי הסוהר ובהסכמת ראש הממשלה ושר הביטחון, להכריז על מצב חירום כלילתי אם שוכנע כי בשל המצב הביטחוני השורר במדינה, שבשלו הכריז שר הביטחון 'מצב מיוחד בעורף', יש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מיידי, או שקיימת סבירות גבוהה כי יהיה צורך כאמור, וכי לא ניתן לקיים את הוראות הדין לעניין שטח מחיה מזערי או את הוראות הדין לעניין זכאות למיטה לפי סעיף 11ב(ג)(2) לפקודת בתי הסוהר או לפי סעיף 9(ב)(2) לחסד"פ מעצרים. משמעות ההכרזה, כי ניתן יהיה להלין עצורים ואסירים תוך חריגה מהוראות הדין לעניין שטח מחיה, וככל שיידרש, אף להלין שלא על מיטה תוך חריגה מהוראות הדין לעניין זכאות למיטה. הוראת השעה נקבעה בתחילה לתקופה שלושה חודשים, עד ליום 18.1.2024.

לאור הנתונים שהתקבלו באותה העת מהם עלה כי חלה עלייה משמעותית בהיקפי הכלואים בשירות בתי הסוהר מאז תחילת המלחמה, ולאחר שהשר לביטחון לאומי שוכנע כי יש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מיידי וכי לא ניתן לקיים את הוראות הדין לעניין שטח מחיה או את הוראות הדין לעניין זכאות למיטה, בהמלצת נציב בתי הסוהר ובהסכמת ראש הממשלה ושר הביטחון, הכריז השר ביום 22.10.2023 על מצב חירום כלילתי לתקופה של חמישה ימים, עד ליום 26.10.2023. בהמשך לכך, בהתאם לסמכותה לפי סעיף 19כ(ג) לפקודה, האריכה הממשלה את תוקפה של ההכרזה בחמישה ימים, עד ליום 31.10.2023.

בהמשך לכך, בהתאם להוראת סעיף 19כ(ד) כנוסחו דאז, האריכה הממשלה, באישור הוועדה לביטחון הלאומי של הכנסת, את ההכרזה מעת לעת, עד ליום 18.1.2024.

נוכח הנתונים שהתקבלו משירות בתי הסוהר באותה העת, אשר הצביעו על כך שהשיקולים והצורך אשר עמדו בבסיס חקיקת הוראת השעה עדיין רלוונטיים, במסגרת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כלילתי) (תיקון), התשפ"ד-2024 (להלן – התיקון), הוארכה הוראת השעה עד ליום 31.5.2024 וכן בוצעו תיקונים נוספים, ובהם תיקון הנוגע למנגנון ההכרזה. בהתאם לתיקון האמור, אם החליטה הממשלה להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה, על הממשלה להודיע על כך מיד לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אשר רשאית לאשר את ההכרזה, לאשרה בשינויים או לא לאשרה. תוקפה של ההכרזה יפקע בתוך שלושה ימים מיום שניתנה אלא אם כן אישרה אותה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת לפני תום המועד האמור. כמו כן, במסגרת התיקון הוארך תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כלילתי עד ליום 18.2.2024.

בהמשך לכך, וכיוון שמגמת העלייה וחדדה במצבת הכלואים במתקני הכליאה נמשכת באופן רציף מפרוץ המלחמה, האריכה הממשלה, באישור הוועדה לביטחון הלאומי של הכנסת, את תוקף ההכרזה מעת לעת, עד ליום 31.5.2024.

בהמשך לכך ונוכח הנתונים שהתקבלו משירות בתי הסוהר באותה העת, אשר הצביעו על כך שהשיקולים והצורך אשר עמדו בבסיס חקיקת הוראת השעה עדיין רלוונטיים ואף ביתר שאת, במסגרת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 - הוראת שעה - חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי) (תיקון מס' 2), התשפ"ד – 2024, הוארך תוקף הוראת השעה עד ליום 31.12.2024. כמו כן, במסגרת התיקון הוארך תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 30.6.2024. בהמשך, הוארך תוקף ההכרזה פעמיים נוספות וכעת היא עומדת בתוקפה עד ליום 15.9.2024.

במקביל, פעלו המשרד לביטחון לאומי ושירות בתי הסוהר לקידום פעולות וצעדים נוספים שיאפשרו את הגדלת מס' מקומות הכליאה במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר, לרבות קידום בינוי של אלפי מקומות כליאה נוספים, באופן מדורג. אולם, בעת הזו, אין בפעולות המקודמות בכדי לתת מענה לעלייה המשמעותית, המהירה והחדה בהיקפי הכלואים נוכח המעצרים הרבים בתקופת מלחמת חרבות ברזל, אשר כאמור, עודנה נמשכת.

בהתאם לנתונים המעודכנים שהתקבלו משירות בתי הסוהר, מצבת הכלואים במתקני הכליאה הוסיפה לעלות, כך שמתחילת המלחמה (7.10.2023) ועד ליום 8.9.2024 עלתה מצבת הכלואים בלמעלה מ- 6,400 כלואים ועומדת נכון ליום 8.9.2024 על 22,762 כלואים. מדובר בעלייה משמעותית במצבת הכלואים, החריגה גם ביחס למגמת העלייה במצבת הכלואים לה היינו עדים בשנתיים שקדמו לפרוץ המלחמה.

על כן, ובהתאם להמלצת נציב בתי הסוהר מיום 10.9.2024, נוכח העלייה המשמעותית בהיקפי הכלואים ובשים לב לכך שמגמת העלייה עודנה נמשכת, ועל מנת לאפשר המשך קליטת עצורים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר ולתת מענה לגורמי הביטחון, יש צורך בהארכת תוקף ההכרזה על מצב חירום כליאתי לתקופה נוספת.

נוכח האמור מוצע, בהתאם לסעיף 19(ב) לפקודת בתי הסוהר, ובשים לב לתקופת התגים הקרבה, כי הממשלה תאריך את ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 4.11.2024, וכן מוצע, בהתאם להוראת סעיף 19(ב) לפקודה, כי הממשלה תודיע מיד על הארכת תקופת תוקפה של ההכרזה לזוועדה לביטחון לאומי של הכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בהתאם לסעיף 11(ב)(2) לפקודת בתי הסוהר, אסיר יהיה זכאי, בין היתר, למיטה, מזון ושמיות לשימוש האישי. הוראה דומה ביחס לעצורים קבועה בסעיף 9(ב)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. בנוסף, בהתאם לפסיקת בית המשפט בבג"ץ 1892/14 האגודה לזכויות האזרח ואח' נ' השר לביטחון הפנים ואח' המדינה (להלן – בג"ץ 1892/14) הודיעה המדינה לבית המשפט בשנת 2019 כי שטח המחיה עומד על 3 מ"ר לכל עצור ואסיר. במהלך השנתיים שקדמו למלחמה חלה עלייה משמעותית בהיקפי הכלואים המוחזקים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר, אשר מתמודד עם מחסור במקומות כליאה המקשה על קליטת עצורים נוספים במתקני הכליאה ושיבוצם בהתאם להוראות הדין. בנוסף, בהתאם לנתונים המעודכנים של שירות בתי הסוהר, מיום 7.10.2023 ועד ליום 8.9.2024 עלתה מצבת הכלואים בלמעלה מ- 6,400 כלואים ועומדת נכון ליום 8.9.2024 על 22,762 כלואים.

בשל מצב המלחמה בו מצויה מדינת ישראל ועל מנת לאפשר המשך קליטת עצורים במתקני שירות בתי הסוהר וכן מתן מענה לצרכי הביטחון, נקבע ההסדר הזמני בהוראת השעה, כמפורט לעיל, אשר מאפשר קליטת עצורים נוספים תוך חריגה מהוראות הדין לעניין שטח מחיה, וככל הנדרש, גם לחלין שלא על מיטה תוך חריגה מהוראות הדין לעניין זכאות למיטה. ההכרזה על מצב חירום כליאתי וכן הארכת ההכרזה המוצעת כעת מבוצעות מכוח ההסדר האמור.

יצוין כי ביום ה- 30.10.2023 ניתן פסק דין בעתירה בבג"ץ 7650/23 האגודה לזכויות האזרח בישראל ואח' נ' השר לביטחון לאומי ואח', שהוגשה נגד הוראת השעה. בית המשפט דחה את העתירה וקבע במסגרת פסק הדין כי לא נמצאה עילה להתערבות שיפוטית בהוראת השעה, זאת, בין השאר, בשל "העובדה כי מדובר בתיקון, קצוב בזמן, הכולל איזונים ובלמים פנימיים לרבות מנגנוני פיקוח, אישור ואשרור תוך הפעלת שיקול דעת, העשויים ליתן מרפא, ככל שיש בו צורך, לטענות העותרות, עצם היותו מנגנון שנועד להתמודד עם מצב חירום פתאומי שמדינת ישראל לא ידעה כמותו מאז הקמתה – הכריעו את הכף."

בהמשך לכך, לאחר שבמסגרת הודעת עדכון שהגישה המדינה לבית המשפט בבג"ץ 1892/14, במסגרתן פירטה בנוגע לעלייה המשמעותית במצבת הכלואים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר, ביקשו העותרים מבית המשפט שהמדינה תגיש הודעת עדכון נוספת במסגרתה תפרט את

הצעדים והפעולות המקודמים להתמודדות עם המצב. המדינה הגישה הודעות עדכון בנושא וכן התקיים דיון בבית המשפט ביום 20.5.2024.

בהמשך לכך, ביום 20.6.2024 התקבלה החלטת בית המשפט במסגרתה נרשם כי "בעיית הצפיפות במתקני הכליאה, בעיה שהטיפול בה החל באופן ממשי אך בעקבות מתן פסק הדין, החמירה באופן דרסטי בעקבות המלחמה. מהודעותיה המפורטות של המדינה עולה כי כל העת נערכת עבודה מקיפה על מנת להתמודד עם מצוקת מקומות הכליאה, שכאמור, הפכה למשבר ממשי עם פרוץ המלחמה. המלחמה טרפה את הקלפים וניסיונות המדינה למצוא פתרונות הולמים ולמלא אחר פסק הדין השתבשו לחלוטין. המלחמה שיבשה גם את לוחות הזמנים, וזאת רשמנו לפנינו. יחד עם כך, חזקה על המדינה כי למרות המצב הקשה שנוצר תעשה כמיטב יכולתה למצוא פתרונות נוספים ועליה לפעול כמיטב יכולתה על-פי ההחלטה מיום 29.12.2022 ולדווח לנו, עד ליום 1.12.2024, מה עלה בידה לעשות לתיקון המצב".

יצוין כי המשרד לביטחון לאומי ושירות בתי הסוהר פעלו ופועלים כל העת לקידום צעדים ופעולות שיסייעו להגדלת מקומות הכליאה ולהרחבת מרחב המחיה במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר, לרבות מכוח החלטות הממשלה בנושא, ובכלל זה בינוי אלפי מקומות כליאה נוספים.

אולם, גם בעת הזו, אין בפעולות המקודמות בכדי לתת מענה לעלייה המשמעותית, המהירה והחדה בהיקפי הכלואים נוכח המעצרים הרבים בתקופת מלחמת חרבות ברזל אשר כאמור עודנה נמשכת. על כן, מוצע במסגרת הצעת ההחלטה לפעול להארכת תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי עד ליום 4.11.2024.

לעניין תקופת ההארכת ההכרזה המוצעת, בהתאם להוראת סעיף 19(ד) להוראת השעה, בסמכות הממשלה להאריך את תוקף ההכרזה לתקופות נוספות לפי שיקול דעתה, ובכלל זה לתקופות העולות על חודש, אם סברה שהדבר נדרש, וכפי שמוצע כעת, ובסמכות הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, בהתאם להוראת סעיף 19(ד)(3) להוראת השעה, לאשר את ההכרזה, לאשרה בשינויים או לא לאשרה. במסגרת הארכה קודמת של תוקף ההכרזה החליטה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת לקצר את תוקף ההכרזה שקבעה הממשלה אשר עמד על תקופה של מעבר לחודש כך שיעמוד על חודש בלבד, וזאת, לעמדת הוועדה, על מנת להבטיח את אפקטיביות הפיקוח הפרלמנטרי בנושא. בעניין זה יצוין כי תוקף ההכרזה על מצב חירום כליאתי מוארך באופן רצוף החל מחודש אוקטובר 2023, וכי נוכח היקפי הכלואים במתקני הכליאה של שירות בתי הסוהר ניכר כי במצב הדברים הקיים, יהיה צורך בהמשך הארכתו גם בחודשים הקרובים. עוד יצוין, כי בהתאם להוראת סעיף 19(ג) להוראת השעה, השר לביטחון לאומי מגיש לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת אחת לשבועיים דיווח לעניין יישום ההסדר והוועדה אף מקיימת דיונים לעניין הדיווחים האמורים בתדירות גבוהה, וככלל אחת לשבועיים, כחלק מהפיקוח הפרלמנטרי בנושא. לאור האמור, ובשים לב לתקופת החגים הקרבה, מוצע כעת כי הממשלה תאשר את הארכת תוקף ההכרזה עד ליום 4.11.2024.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

מנהל מערך ייעוץ וחקיקה המשנה ליועמ"שית לממשלה (משפט פלילי) והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי) – אין מניעה משפטית לקדם את הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעה: אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

חתימה

סגנית בכירה ליועץ המשפטי
תפקיד

גלי קרו, עו"ד
שם

- בלמ"ו -

לשכת נציב		
תאריך	:	10/09/2024
אסמכתא	:	67836724

השר לביטחון לאומי

הנדון : הארכת ההכרזה על מצב חירום כליאתי

סימוכין : מסמך מאת אגף התכנון בשב"ס מיום 8.9.2024 [סימוכין: 67223124]

בהתאם להוראות סעיף 19 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971¹ (להלן: "החוק"), הריני לפנות אליך בהמלצה להארכת תוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי, וזאת כפי שיפורט להלן:

1. ביום 22.10.2023 ניתנה לראשונה הכרזה על מצב חירום כליאתי, ומאז הוארך תוקפה של ההכרזה מעת לעת – הארכה אחרונה ניתנה במסגרת החלטת ממשלה 2092 מיום 30.07.2024 ואושרה על ידי הוועדה לביטחון לאומי בכנסת ביום 31.07.2024, וזאת עד ליום 15.09.2024.

2. ההכרזות כאמור, נתנו בהתבסס על חוות דעת של גורמי המקצוע ולפיה, תמונת המצב הכליאתית המשברית, החריפה באופן דרמטי בעקבות פרוץ המלחמה והצורך בקליטה של עצורים רבים באופן מתמשך, אשר הביא לעלייה משמעותית במצבת הכלואים והעלה צורך מיידי בהכרזה על מצב חירום כליאתי.

3. גם כעת, חרף הזמן שחלף מאז הוכרז לראשונה על מצב חירום כליאתי כאמור לעיל, תמונת מצב הכליאה, כפי שפורטה בחוות הדעת של אגף האסיר שבסימוכין, מעידה על כך שיש צורך במקומות כליאה נוספים באופן מיידי, וזאת לנוכח המשך העלייה הנרחבת והמשמעותית במצבת הכלואים – עלייה העומדת, עד כה, על כ- 6,400 כלואים מתחילת המלחמה, לכדי מצבה העומדת על כ- 22,760 כלואים.

למותר לציין כי המשך הקליטה המלאה והמסיבית של העצורים בעת הזו, מתחייבת לצורך מתן מענה לפעילות האינטנסיבית של גופי הביטחון במצב המלחמה.

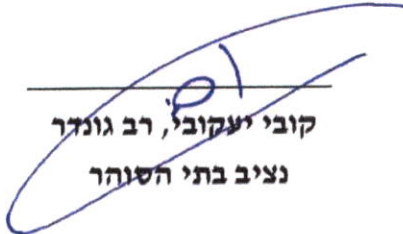
¹ על פי החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי), התשפ"ד-2023 מיום 18/10/2023, וכפי שהוארך במסגרת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024 מיום 29/05/2024.

"כִּי-חֶזֶק בְּרִיחִי שְׁעָרֶיךָ" תהילים קמ"ז י"ג

4. לאור כל המפורט לעיל, קיים צורך להמשיך ולאפשר לשירות בתי הסוהר, לבצע ציפוף במתקני כליאה בהתאם להוראות סעיף 19 כא לחוק.

5. על כן, אבקשך להביא המלצתי זו בפני הממשלה, על מנת שתוקפה של ההכרזה על מצב חירום כליאתי יוארך לתקופה של חודש ימים לכל הפחות, שכן בשלב זה נראה כי הצורך במקומות כליאה אשר יאפשרו, כאמור, את המשך פעילות גורמי הביטחון, לא עתיד להשתנות בתקופה זו.

קובי יעקובי, רב גונדר
נציב בתי הסוהר

10.9.2024
תאריך

"בִּיחֻק בְּרִיחֵי שְׁעָרֵינוּ" תהילים קמ"ז י"ג

חטיבת התכנון ענף תכנון כליאה	
תאריך	: ה' באלול, התשפ"ד 08/09/2024
תיק	: נציבות 3: חטיבת התכנון: מחלקת תכנון: ענף תכנון כליאה: משבר הכליאה
אסמכתא	: 67223124

היועץ המשפטי

ראש אגף תכנון

רח"ט תכנון

רמ"ח תכנון

רמ"ח כליאה וניהול אסירים

הנדון: מלחמת "חרבות ברזל" - אירוע חירום כליאתי - סטאטוס והמלצה 08.9.2024

1. עקב מלחמת "חרבות ברזל", כלל מערך הכליאה של שב"ס נמצא באחוז תפוסה העולה על 100%, כאשר מצבת הכלואים נכון לבוקר 08.09.2024 עומדת על 22,762, שהינה 8,262 מעל תקן הכליאה.

1.1. להלן נתוני הגידול במצבת הכלואים מאז תחילת המלחמה, בחלוקה לפליליים / בטחוניים:

אוכלוסייה	מצבה 06.10.2023	מצבה 08.09.2024	סה"כ שינוי במצבה
ביטחוניים	5,238	9,942	4,704
פליליים	11,115	12,820	1,705
סה"כ	16,353	22,762	6,409

1.2. להדגיש כי העלייה במצבת הכלואים מתחילת המלחמה (המתוארת לעיל), הנה בהמשך למגמת

עלייה מתמשכת במצבת הכלואים מאז שנת 2022. להלן נתוני העלייה המצטברים:

- עלייה של כ- 8,660 במצבה מתחילת שנת 2022: מכ- 14,100 לכ- 22,760.

- עלייה של כ- 7,560 במצבה מתחילת שנת 2023: מכ- 15,200 לכ- 22,760.

2. חשוב לציין כי גם במידה ומצבת הכלואים תעבור למגמת ירידה (דבר שלא קורה כרגע, להיפך-

מגמת העלייה נמשכת) ו / או תרד כתוצאה משחרור אסירים ו / או צמצום קליטות, עדיין יהיה

צורך בהמשך ציפוף, עד לירידה למצבה של כ- 17,600 (היקף המצבה שהיה ערב פרוץ

המלחמה: כ- 16,350 בתוספת כ- 400 המקומות החדשים בבית סוהר אלה וכ- 900 המקומות

שהסתיים ביצועם במסגרת פרויקט הסבת שטחים ציבוריים לתאי כליאה באגפי הביטחוניים).

3. נתוני פתיחת מיטות ניידות / מזרנים לצורך ציפוף תאים:

3.1. פתיחת מיטות ניידות / מזרנים לצורך ציפוף תאים: בימים האחרונים בהיקף של כ- 4,500-4,600

3.2. השפעת פתיחת מיטות ניידות / מזרנים בלילה מייצג שבין 08/09/24-07/09/24 על מרחב המחיה לאסיר (נתונים תוצאתיים):

סה"כ 13,282 אסירים (כ- 58% מהכלל) הוחזקו בתנאי מחייה שאינם עומדים בפעימה הראשונה של החלטת בג"צ 1892/14.

• אסירים פלייליים: 4,101 אסירים (כ- 32% מכלל האסירים הפלייליים) הוחזקו בתנאי מחייה שאינם עומדים בפעימה הראשונה של החלטת בג"צ 1892/14.

• אסירים ביטחוניים: 9,181 אסירים (כ- 92% מכלל האסירים הביטחוניים) הוחזקו בתנאי מחייה שאינם עומדים בפעימה הראשונה של החלטת בג"צ 1892/14.

4. במצב דברים זה (לנוכח מצבת הכלואים הגבוהה), תמונת המצב דורשת המשך הכרזה מצב החירום כליאתי, לשם המשך מתן שירות לגופי האכיפה והביטחון (משטרת ישראל, צה"ל ושב"כ), ולא ניתן לקיים את הוראות סעיף 9(ב)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה- מעצרים), התשנ"ו-1996, סעיף 11(ג)(2) לפקודה והוראות הדין לעניין שטח המחיה לאסיר.

5. אבקש לפעול לאישור המשך ציפוף תאים בכל מתקני שב"ס, למשך זמן ארוך ככל שניתן או עד לירידה במצבת האסירים לסדרי גודל המתוארים בסעיף 2 לעיל (המוקדם מבניהם).

בברכה,

אליאסף זכאי, סג"ד

רע"ן תכנון כליאה